

คติคำสอน : เครื่องประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ของชาวไทยเขมรสุรินทร์ MOREL: THE EQUIPMENT OF EXORCISE RITE OF THAI KHMER SURIN

ยโสธรา ศิริภาพระภากร
Yasothara Siripaprapagon
สำนักปฏิบัติธรรมวัดป่าโยธาประสิทธิ์ จังหวัดสุรินทร์
E-mail : yasothara.35@gmail.com

บทคัดย่อ

ความเชื่อและพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์นั้นเป็นพิธีกรรมเพื่อขจัดสิ่งเลวร้าย ที่เราเรียกว่า เคราะห์ ที่เกิดขึ้นในร่างกายและจิตใจทำให้เกิดภัยอันตรายในรูปแบบต่าง ๆ ได้ตามคติความเชื่อของชาวไทยเขมรสุรินทร์ตั้งแต่ อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ พิธีกรรมสะเดาะเคราะห์นี้มีการผสมผสานเข้ากับลัทธิพิธีกรรมทางศาสนาพราหมณ์แบบดั้งเดิมที่ยังมีการรักษาไว้ตั้งแต่โบราณมา อิทธิพลที่มาจากความเชื่อ และการดำเนินชีวิตต่างมุ่งประสงค์ที่ต้องการความสวัสดิมงคล เกิดโชคลาภ และความสุขปราศจากความทุกข์ร้อน

เครื่องในการประกอบพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ของชาวไทยเขมรสุรินทร์ จึงมีแบบแผนของแต่ละกลุ่มอาจารย์แต่โดยมากตามวัฒนธรรมพื้นบ้านก็จะนำเอาวัสดุ อุปกรณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับ การกิน การอยู่ เครื่องนุ่งห่มในการนำมาเข้าพิธีสะเดาะเคราะห์ ด้วยเพราะรูปแบบวิถีชีวิตและการดำเนินยังจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาวไทยเขมรสุรินทร์นี้ด้วย

คำสอนที่ปรากฏในเครื่องพิธีกรรมหรือแม้แต่การประกอบพิธีกรรม เป็นแบบคติคำสอนที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและพิธีกรรมพื้นบ้านที่มาแต่โบราณ คำสอนโดยรวมนั้นหมายถึงความอุดมสมบูรณ์ในเรื่องการใช้ชีวิต การดำเนินชีวิต และความไม่ประมาทในอายุ วย ตลอดถึงต้องระวังคำพูดคำจาเมื่อเจรจาพาที หรือการวางตัวที่อาจนำมาซึ่งภัยอันตรายในรูปแบบต่าง ๆ ได้

คำสำคัญ: คติธรรม, พิธีกรรม, สะเดาะเคราะห์, ชาวไทยเขมรสุรินทร์

Abstract

Faith and exorcise rite are rituals to eliminate bad things. We call the fortune that occurs in the body and mind that can cause danger in various ways according to the beliefs of Thai Khmer Surin from the past to the present. This exorcise rite is blended with Brahmanism rituals like traditional that has been preserved since ancient times Influence from beliefs and lifestyles aim for happiness, auspiciousness, fortune and happiness without all heat

The equipment of exorcise rite of Thai Khmer Surin is a pattern of individual teachers, but by many indigenous cultures as it will remove the material. The device is associated with the consumption of apparel is introduced into exorcise rite model because lifestyle and implementing the necessary lifestyle of the Khmer Surin, Thailand as well.

The teachings that appear in the ritual or even the ritual is a doctrine relating to beliefs and folk rituals since ancient times. The teachings, in general, mean the abundance of life. Lifestyle and estimates of age and age must be careful of the words when negotiating or posing that may bring danger in various forms.

Keywords: Morel, Rite, Exorcise, Thai Khmer Surin

บทนำ

พิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ถือได้ว่าความเชื่อที่เกิดขึ้นกับชาวไทยเขมรสุรินทร์มาตั้งแต่โบราณและมีมาถึงสมัยปัจจุบันก็ยังมีการทำพิธีสะเดาะเคราะห์อยู่และยังมีในรูปแบบพิธีกรรมที่มีขั้นตอน ระเบียบ และเครื่องที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมซึ่งมีมาแต่โบราณ ผู้ทำพิธีต้องทำตามขั้นตอน และจัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ในการประกอบพิธีและปฏิบัติตามที่อาจารย์ได้กำหนดขึ้นตามรูปแบบของตน โดยส่วนมากในสังคมชาวไทยเขมรสุรินทร์ ผู้ทำพิธีกรรมมักเคยบวชเป็นพระภิกษุมาเคยเรียนอ่านภาษาบาลี เขียนเลขยันต์ท่องจำ คำสวดที่เราเรียกว่า มนต์ และต้องเป็นผู้รู้ในการประกอบพิธี ขั้นตอนการจัดตลอดถึงวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ด้วย สาเหตุของการสะเดาะเคราะห์นั้นได้แก่ปัญหาทางใจที่ไม่สบายที่เกิดจากเรื่องต่าง ๆ ต่างก็มุ่งหาทางออกด้วยวิธีการที่มีแนวความคิดว่าสามารถช่วยให้ดีขึ้นได้ความเชื่อที่เกิดจากเคราะห์ที่มีในสังคมไทยเขมรสุรินทร์ มีกล่าวไว้ว่าสังคมไทยเขมรสุรินทร์ ตามความเห็นของ (ทวีวัฒน์ ปุณฺทริวัฒน์, 2553) กล่าวว่าความเชื่อทางไสยศาสตร์เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมนั้นที่สะท้อนให้เห็นเรื่องของชนชั้นและสถานทางเศรษฐกิจของผู้คนได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะยามที่เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งเหล่านี้กลายเป็นความหวังของผู้คน ในยามที่หาทางออกอื่นไม่ได้ความเชื่อของสังคมไทยเขมรสุรินทร์ ที่นับถือพระพุทธศาสนา มีรากฐานมาจากความเชื่อ เรื่อง คาถาอาคม ไสยศาสตร์มนต์ดำ ผันร้าย ลางร้าย และอำนาจภูติผีวิญญาณที่รบกวนชีวิตและครอบครัว มีผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยเขมรสุรินทร์ ทำให้เกิดอิทธิพลทางวัฒนธรรม (วิชาภรณ์ แสงมณี, 2530) และเกิดการผสมผสานกันจนกลายเป็นแบบแผนหนึ่งของวัฒนธรรมในสังคมไทยเขมรสุรินทร์ (วิรัช นิภาวรรณ, 2533) การสะเดาะเคราะห์ จึงเป็นการเชื่อมต่อระหว่างความเชื่อทางพระพุทธศาสนากับแนวคิดสมัยใหม่มีการพัฒนาขึ้นในการสะเดาะเคราะห์จึงเป็นส่วนหนึ่งของบริบทของความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนา (พระมหาวิศักดิ์ ไกรบุตร, 2544) ได้จัดให้ความเชื่อทางพระพุทธศาสนาของประชาชนในสังคมแบบชาวบ้าน เป็นความเชื่อในหลักคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาผสมผสานกับลัทธิพราหมณ์ สังคมและประชาชนยังให้ความยอมรับและยังหวังพึ่งอยู่แม้ว่าโดยทั่วไปพิธีกรรมจะยอมรับความสำคัญของหลักคตินิยม คำสอน ที่ปรากฏในวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ ประชาชนในหรือผู้คนสังคมไทยเขมรสุรินทร์ให้การยอมรับและเชื่อถือพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ แต่ไม่ได้รู้ถึงความสำคัญกับเครื่องที่ต้องใช้ในการประกอบพิธีกรรม ความหมาย คตินิยม คำสอน หรือปรัชญาสิ่งที่แฝงอยู่ในสิ่งเหล่านี้ จึงทำให้เกิดความต้องการอยากศึกษาและวิเคราะห์ถึงเครื่องที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ เพื่อให้รู้ถึงความหมาย ความสำคัญ คติ

ธรรม คำสอน และมีความสำคัญเช่นไรกับพิธีกรรม มีความเกี่ยวข้องกันในรูปแบบสัมพันธ์กับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และคติความเชื่อความสำคัญที่จำต้องมีในพิธีกรรมเป็นต้น

ความเชื่อกับการพัฒนาการมาจากอดีต

ความเชื่อพิธีกรรมได้มีพัฒนาการมาจากความเชื่อแบบดั้งเดิม พิธีกรรมในทางศาสนาพราหมณ์ ในยุคแรกของอินเดียโบราณเป็นการสะเดาะเคราะห์ภายใต้คติความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าที่ประจำอยู่ตามธรรมชาติเมื่อมนุษย์เกิดมีภัยพิบัติมาถึงตนเองก็ต้องพยายามหาทางออกให้กับชีวิตของตนเองด้วยการประกอบพิธีกรรมบูชาบวงสรวงสังเวยหรือบูชาในรูปแบบของตน (พระไตรปิฎกภาษาไทย 25 /188 :192 – 92) มิติของศาสนาพราหมณ์มีการจัดพิธีมาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ มีการทำพิธีเพื่อความสวัสดิ์ให้กับตนเอง ในการสะเดาะเคราะห์ดังกล่าวเรียกว่า การบูชายัญ มีการวิวัฒนาการมาทั้งหมด 4 ยุค คือ 1) ยุคสมัยดึกดำบรรพ์เป็นการบูชายัญที่สร้างขึ้นเพื่อการบวงสรวงเทพเจ้า ที่เรียกว่า ปุระชะ หรือ พระพรหม การบูชาโดยนัยเป็นการบูชาเพื่อเอาใจแก่เทพเจ้าและสร้างความพึงพอใจเพื่อเทพเจ้าจะได้มอบความสวัสดิ์ให้ 2) ยุคสมัยพระเวท ในยุคนี้เป็นการบูชายัญหรือการสะเดาะเคราะห์เพื่อบูชาเทพเจ้าที่เกิดขึ้นใหม่จากเดิมแต่มีเฉพาะพระพรหมหรือ ปุระชะ ก็กลายมาเป็นพระสวาหิตรี พระวรุณ พระอินทร์ และพระยม โดยในยุคนี้เน้นการอ้อนวอนหรือทำการสักการะแก่เทพเจ้าที่ปรากฏในคัมภีร์พระเวทเป็นหลัก ซึ่งมีผู้ทำหน้าที่คือพราหมณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งหวังความสำเร็จและอำนาจรวมถึงความมีอายุที่ยืนยาว เป็นต้น 3) ยุคสมัยพราหมณ์ เป็นการประกอบพิธีกรรมเพื่อจุดประสงค์ที่สำคัญคือ การเอาใจเทพเจ้าและบังคับให้เทพเจ้าประทานสิ่งที่ตนปรารถนาให้ (สุนทร ณ รังสี, 2542) เช่นนั้นในยุคนี้ถือว่าเป็นยุคทองของการประกอบพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์หรือการบูชายัญ เหตุที่เป็นเช่นนั้นเพราะพวกพราหมณ์ได้มีบทบาทในการกำหนดกฎเกณฑ์ในการประกอบพิธีกรรม และมีหลักฐานว่า การสะเดาะเคราะห์หรือการบูชายัญในยุคนี้มีการนำมนุษย์มาเป็นเครื่องสังเวยในพิธีกรรมดังกล่าวด้วย 4) ยุคสมัยอุปนิสัทโดยยุคนี้มีพื้นฐานความเชื่ออยู่ที่แนวคิดเรื่องอาตมันและปรามาตมันสำหรับยุคนี้ถือได้ว่าเป็นยุคสุดท้ายของการพัฒนาการทางด้านความคิดความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ ในยุคนี้มีแนวคิดในเชิงต่อต้านการประกอบพิธีกรรมโดยเห็นว่าพิธีกรรมเป็นเรื่องเหลวไหลแต่ก็ยังมีการรื้อรอยของการบูชายัญให้เห็นอยู่บ้าง จะพบว่าการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ ในทางศาสนาพราหมณ์ คือการบูชายัญมีอยู่ 4 ประเภทคือ 1) พรหมยัญหรือเวทยัญเป็นการประกอบพิธีบูชายัญด้วยเครื่องสังเวยเพื่อบูชาพระพรหม พระฤๅษี พระเวท 2) เทวยัญ หมายถึงการบูชายัญด้วยการบูชาไฟ ด้วยการจุดไฟเผาถวายาน รูป เพื่อให้เกิดความสวัสดิ์แก่ตนเอง 3) ปิถยัญ หมายถึง การบูชาบรรพบุรุษ หรือการบูชาบิดามารดาซึ่งถือว่าเป็นบุพการีของลูก 4) ภูตยัญ หมายถึงการบูชาด้วยการประพาดิตบะและไม่เปียดเบียนผู้อื่น (กรุณา เรื่องอุรุกุศลาคัย, 2541)

ความเชื่อในพิธีกรรม

พิธีกรรม เป็นกฎระเบียบที่จะต้องปฏิบัติตามอย่างถูกต้องตามพิธีกรรมเพราะเป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเร้นลับในอำนาจเหนือธรรมชาติ ไสยศาสตร์ และเคราะห์ร้าย ลางร้าย จัญไร หรือสิ่งที่ไม่ดี

งามทั้งหลาย ที่ต้องการจำกัดออกไป จากร่างกายของผู้ทำพิธี ยังมีปฏิบัติกันในสังคมท้องถิ่นของชาวไทยเขมรสุรินทร์ โดยเฉพาะสังคมชาวไทยเขมรสุรินทร์ที่มีนัยของวัฒนธรรมจึงมีความเกี่ยวข้องกับเครื่องมือเครื่องใช้ที่ใช้ทั้งในพิธีกรรมทั้งที่เกี่ยวกับชีวิตและพิธีกรรมเป็นมงคลนั้นส่วนใหญ่จะมีรายละเอียดที่คล้ายกัน แต่จะแตกต่างกันในรายละเอียด (ศิริพร สุเมธรัตน์, 2554 :367) ที่บ่งชี้เจตนารมณ์ของความสำคัญในพิธีกรรมนั้นจึงต้องมีการจัดสิ่งของเครื่องใช้เพื่อเป็นการเตรียมการซึ่งภาษาเขมรสุรินทร์เรียกว่า “เกรือง กรีวะ” สิ่งของที่ต้องเตรียมในพิธี ที่จำเป็นในพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ คำว่า สะเดาะเคราะห์ ถือว่าเป็นคำที่เพิ่งเกิดขึ้นมาใหม่ในยุคหลังและยังไม่ปรากฏในหลักฐานทางคัมภีร์พระพุทธศาสนาโดยเฉพาะคัมภีร์ชั้นพระไตรปิฎกจะมีเพียงคำว่า “เคราะห์” ในภาษาบาลีในคำว่า สุกครณิ ทุพกครณิ (พระไตรปิฎกภาษาไทย 1/ 1:14) แปลว่า ทำให้โชคดี ทำให้เคราะห์ร้าย (พระไตรปิฎกภาษาไทย 9/ 26 : 35) ในภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัย แปลว่า ดูโชคดี ดูเคราะห์ร้าย (พระไตรปิฎกภาษาไทย อรรถา1/1 : 14) เฉพาะคำว่า ภาระ แปลว่า โชค เมื่อเติม ส หรือ ทู เข้า ไปข้างหน้าจึงมีความหมายว่าเคราะห์ดี หรือ เคราะห์ร้าย (พระอรรถนาธิการชินทร์ สระคำ, 2538)

ความเชื่อของชาวไทยเขมรสุรินทร์

ความเชื่อได้มีการพัฒนาการมาจากความเชื่อแบบโบราณ ชาวไทยเขมรสุรินทร์ เดิมที่ได้อาศัยอยู่ในเขตป่าดงซึ่งเรามักได้ยินคำเรียกชื่อของชาวไทยเขมรสุรินทร์ ไม่ว่าจะเป็นเขมรต่ำ- เขมรสูงก็ตามว่าเป็นเขมรป่าดง เหตุเพราะชาวไทยเขมรสุรินทร์ในอดีตจะอาศัยอยู่ตามป่าเขาเพราะเขตประเทศกัมพูชา และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ของประเทศไทยถือว่าเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรป่าไม้เป็นจำนวนมาก ดังนั้น เมื่อต่างถิ่นผ่านมาเห็นการเป็นอยู่ของผู้คนในบริเวณนี้จึงมักเรียกชื่อตามสถานที่อยู่ว่า “เขมรป่าดง” เพราะการอาศัยป่าดงนี้เองเป็นเหตุให้ชาวไทยเขมร เป็นผู้ที่มีความเชื่อเกี่ยวกับการเอาตัวรอดด้วยวิชาอาคมบางประการ ได้แก่ วิชาเวทย์มนต์ไสยศาสตร์ คาถาอาคม ของขลัง ซึ่งเป็นวิชาที่สืบทอดกันมาแต่ครั้งบรรพบุรุษเป็นความเชื่อประเภทวิญญาณนิยมที่เห็นว่าสรรพสิ่งนั้นมีวิญญาณครองและหากมนุษย์มีวิชาที่ดีก็สามารถที่จะบังคับหรือควบคุมดวงวิญญาณที่มีอยู่นั้นให้เป็นไปตามอำนาจใจตนได้ (พระครูปฐมสังฆการ สุพรรณ จิตปัญโญ, 2554) ความเชื่อท้องถิ่นโบราณของชาวไทยเขมรสุรินทร์ คือความเชื่อเกี่ยวกับการเคารพบูชาวิญญาณบรรพบุรุษที่ต้องมีการประกอบพิธีบวงสรวงเป็นประจำทุกปี ทั้งนี้เพื่อความเป็นสิริมงคลของครอบครัว ลูกหลานนอกจากนั้นยังมีความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์คาถาอาคมมนต์เครื่องรางของขลัง โดยเฉพาะประเภทป้องกันตัว คาถาเกี่ยวกับเมตตามหานิยม เสน่ห์ยาแฝด (พระสมชาย สิริวัฒน์โก, 2559) ซึ่งเป็นวิชาที่ใช้กันมากในอดีต จากการศึกษาในการพัฒนาการจากความเชื่อในศาสนาโบราณของคนในท้องถิ่นทั้งในส่วนที่เป็นความเชื่อเรื่องคาถาอาคม และความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์รวมถึงความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ซึ่งถือว่าเป็นความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อการประกอบพิธีการสะเดาะเคราะห์

ความเชื่อในการสะเดาะเคราะห์

ความเชื่อในพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ของชาวไทยเขมรสุรินทร์ นั้นเป็นพิธีกรรมที่จัดขึ้นเพื่อมุ่งเน้นการจัดสิ่งชั่วร้าย ลางร้าย หรือเคราะห์ร้ายที่เกิดขึ้นกับชีวิตทรัพย์สิน ครอบครัว เพื่อความผาสุก ความเจริญในหน้าที่ความเป็นอยู่ ที่มีพื้นฐานมาจากความเชื่อที่มีอยู่ ความเชื่อของการสะเดาะเคราะห์ ในขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดที่สำคัญว่าในกลุ่มชาวไทยเขมรสุรินทร์เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีการอยู่กันเป็นกลุ่ม มีระบบการอาศัยกันแบบเครือญาติ ความเชื่อในพิธีกรรมเฉพาะของตน จะสังเกตเห็นใน

หมู่กลุ่มชาวไทยเขมรสุรินทร์ มีพิธีกรรมใดก็ตามจะมีการจัดเครื่องเซ่นไหว้ ที่เป็นแบบฉบับ(สันชัย สังข์ทอง, 2559) และจะให้ความสำคัญนับถือมากอาทิเช่นผีบรรพบุรุษ และอำนาจเหนือธรรมชาติ และเวทมนต์อาคมคาถา (พระสมชาย สิริวัฒโก, 2559) เป็นต้น ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นในกลุ่มชาติพันธุ์นี้ การดำเนินชีวิตนี้เป็นแบบเรียบง่ายมีรูปแบบการเกษตรที่ต้องอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์โดยพื้นเพชนบทบ้านนอกที่ต้องอาศัยธรรมชาติ เป็นต้น การดำเนินชีวิตที่ชาวไทยเขมรสุรินทร์ ตามแบบโบราณมีการใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย ไม่มีปัญหาต่อการปกครองแม้ในส่วนภูมิภาค หรือท้องถิ่น การที่จะศึกษาให้เข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมาของกลุ่มชาวไทยเขมรสุรินทร์นี้และความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมจึงจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นมา เพื่อเชื่อมโยงความรู้ความเข้าใจในวิถีชีวิตความเป็นอยู่เกี่ยวกับคำสอนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษซึ่งสืบทอดผ่านความเชื่อและพิธีกรรมเพื่อให้ชนรุ่นหลังได้วิเคราะห์ เพื่อชี้ให้เห็นกระบวนการ ทางสังคมที่ถ่ายทอดคำสอนจาก ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ เป็นการขัดเกลาทางสังคมในวิถีชีวิตครอบครัวซึ่งแทรกด้วยปรัชญาคำสอนที่ปรากฏในพิธีกรรม ความเชื่อ และการดำเนินชีวิต เพื่อให้สามารถนำไปวิเคราะห์และดำเนินวิถีชีวิตที่อยู่ในกรอบของสังคม (บุญเลี้ยง ฉิมมาลี, 2555) ได้ผลกระทบทางความเชื่อที่เกิดขึ้นทางร่างกาย หรือ จิตใจ ที่ไม่สมดุล ชีวิตมีเหตุขัดข้องบางประการ ปัญหาต่างๆ เกิดขึ้น พร้อมสภาพจิตใจที่ย่ำแย่ (คณิศร โชติธนาศิริ, 2559) ความเชื่อบางอย่างที่มีมาแต่อดีต เมื่อเกิดขึ้นกับชีวิต หรือครอบครัว ผลกระทบนี้ มีดังนี้ เกิดกลางร้าย นอนฝันร้ายติดต่อกัน จิ้งจกทัก ภูเข้าบ้าน สิ่งต้องห้ามไม่เป็นมงคลเข้าบ้าน (บุญสา คลังฤทธิ์, 2559) ในคติความเชื่อของชนกลุ่มนี้ ถือได้ว่าเป็นสิ่งไม่มี จัญไร ต้องแก้ไข เหตุผลหนึ่งที่เป็นผลกระทบต่อครอบครัว ชีวิต หรือทรัพย์สิน (คำ สระแก้ว, 2559) สิ่งเหล่านี้เป็นผลกระทบกระเทือนต่อสภาพจิตใจและขวัญกำลังใจ

การสะเดาะเคราะห์ในแบบท้องถิ่นเขมรไทยสุรินทร์

เรื่องการสะเดาะเคราะห์ได้พัฒนาการมาจากความเชื่อดั้งเดิมมีการผสมผสานกับ ความเชื่อในเรื่องผี ลางศาสนาพราหมณ์ พราหมณ์เป็นต้นฉบับในพิธีกรรมต่างๆ และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้คนได้ด้วยการประกอบพิธีกรรม ต่อมาได้รับอิทธิพลทางความเชื่อและศาสนาพราหมณ์จึงมีการผสมผสานเข้ากันได้อย่างลงตัว โดยเฉพาะคนพื้นถิ่นชาวไทยเขมรสุรินทร์มักมีการจัดพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์เมื่อเชื่อว่าตนนั้นได้ประสบเหตุร้าย หรือสิ่งที่เป็นลางร้าย แต่ถ้าเมื่อพิจารณาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์จะพบว่าความเชื่อและพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์มีพัฒนาการมาจากอิทธิพลความเชื่อในศาสนาพราหมณ์ เนื่องจากในอดีตพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียงได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรขอม มีความเชื่อว่าสรรพสิ่งทั้งหลายในโลกล้วนถูกสร้างขึ้นมาจากพระเจ้าคือ พระพรหม เป็นผู้สร้างกษัตริย์ พราหมณ์ แพทย์ ศูทรจากร่างกายของพระองค์และถือว่าพระพรหมเป็นผู้ที่สามารถให้คุณและให้โทษกับผู้คนในโลกที่พระองค์สร้างขึ้นได้และประการสำคัญของพราหมณ์ – ฮินดูเชื่อว่าเหตุการณ์หรือสรรพสิ่งในโลกนี้ล้วนเป็นสิ่งที่เปี่ยมไปตามลิขิตของพระพรหมการบูชาญันมีมาตั้งแต่สมัยเริ่มมีมนุษย์ชาติถือเป็นสัญชาตญาณเดิมที่ฝังรากลึกลงในธรรมชาติของมนุษย์ (พระครูปฐมสมังการสุพรรณ วิฑิตปัญโญ, 2554) เป็นพิธีกรรมการเช่น สรวงด้วยวิธีฆาตกรรมเป็นเครื่องบูชา (พจนานุกรม, 2542) ในความเชื่อท้องถิ่นโบราณชาวไทยเขมรสุรินทร์ จะมีการประกอบพิธีบวงสรวง สังเวยและเซ่นไหว้ จากการวิเคราะห์ความเชื่อในพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ของกลุ่มชาวไทยเขมรสุรินทร์ เป็นความเชื่อที่สืบทอดกันมานานตั้งแต่โบราณมาจวบจนปัจจุบันนี้ก็ยังมีการประกอบพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์อยู่ จากการ (พระประดิษฐ์ คุตตปัญโญ, 2559) เป็นพระผู้ทำพิธี

กรรมการเสาะเคราะห์แก่บรรดาญาติโยมที่มาขอให้ประกอบพิธีกรรมจะเป็นพิธีกรรมแบบ พุทธผสมผสานกับความเชื่อท้องถิ่น

“บูชาญ” กับการเสาะเคราะห์

ในทางคัมภีร์พระพุทธศาสนาได้กล่าวว่า เคราะห์และการเสาะเคราะห์หรือการบูชาญที่นิยมทำกันในสมัยพุทธกาลไว้หลายประการ แต่หากกล่าวถึงท่าทีของพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการเสาะเคราะห์โดยภาพรวมแล้วจะพบว่าพระพุทธศาสนาไม่เห็นด้วยและไม่ได้สอนให้มนุษย์นั้นสยบยอม อ่อนวอน กราบกรานเทพเจ้าทั้งนี้เพราะพระพุทธศาสนาเห็นว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่สามารถฝึกตนเองได้ เมื่อฝึกได้แล้วมนุษย์ก็สามารถเป็นที่พึ่งแก่สัตว์ประเภทอื่นๆ แต่ถึงอย่างนั้นพระพุทธศาสนาก็ได้กล่าวถึงรูปแบบของการประกอบพิธีกรรมการเสาะเคราะห์ที่เรียกว่า “การบูชาญ” โดยเห็นว่าสาเหตุของการประกอบพิธีกรรมเช่นนั้นก็เพราะมนุษย์ต่างรักตัวกลัวตายรักสุขเกลียดทุกข์ เมื่อมีภัยมาถึงตัวก็จะทำการป้องกัน เพื่อที่จะไม่ให้เกิดขึ้นกับตนเอง โดยนัยรูปแบบหรือลักษณะของการเสาะเคราะห์หรือการบูชาญก็เพื่อบูชาหวังความสุขสวัสดิ์ในยุคนั้น พระพุทธศาสนามีรูปแบบและองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ (1) วัตถุที่นำมาบูชาหรือเสาะเคราะห์ ได้แก่ สัตว์ พืช และเปลวไฟ สัตว์นั้นจะมีช้าง ม้า วัว เป็นต้นและที่สุดคือมนุษย์ (พระครูพุ่มสังฆการสุพรรณ จิตฺตฺปนฺโน, 2554) (2) ผู้ประกอบพิธีกรรมคือพราหมณ์ (3) สถานที่ เช่น บ้าน ที่ริมแม่น้ำที่เทวสถาน สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น (4) บทสวดใช้บทสวดของพราหมณ์ ทั้งที่เป็นร้อยแก้ว และร้อยกลอน โดยคนในยุคนั้นมีความเชื่อว่าการเสาะเคราะห์ให้ถูกวิธีสามารถที่จะอำนวยประโยชน์ที่ปรารถนาทุกประการ กระทั่งการได้อายุที่ยืนยาวกว่า 100 ปีก็ได้ (ศ.เอส.อาร์โกยัญ, พัฒนาการแห่งความคิดแบบอินเดียโบราณ, 14) พระพุทธศาสนาไม่เห็นด้วยกับหลักการหรือแนวคิดเกี่ยวกับการเสาะเคราะห์หรือการบูชาญ เพราะถือว่า เป็นการเบียดเบียนผู้อื่น และไม่เป็นประโยชน์ ดังการปรากฏในการปฏิเสธเรื่องการบูชาญของพระพุทธองค์ที่มีต่อการเตรียมการบูชาญของพระเจ้าปเสนทิโกศลในอัยยสูตร (พระไตรปิฎกภาษาไทย 15 /351: 109) หรือที่ปรากฏในทศนะของท่านพระกัณโฑที่ตอบโต้กับพระเจ้าปายาสีว่าการเสาะเคราะห์ด้วยการฆ่าไม่ใช่สิ่งประเสริฐ เป็นมิฉนาคิณฺฐิ แล้วสอนว่าการบูชาญหรือ การเสาะเคราะห์ที่ไม่เกี่ยวข้องด้วยการฆ่านั้นประเสริฐกว่า (พระไตรปิฎกภาษาไทย 10438 /369) แต่ถึงอย่างนั้นพระพุทธศาสนาก็ได้ปรับเปลี่ยนหลักการบูชาญแบบใหม่ขึ้นตามแนวทางคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาว่า “การบูชาญ” ที่ถูกต้องคือ การให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา เพราะการทำเช่นนั้นย่อมก่อให้เกิดประโยชน์กับชีวิตและสังคมมากกว่า การเสาะเคราะห์นั้นจะต้องดำเนินการตามหลักการทางพระพุทธศาสนา คือ (1) การให้ทานเป็นนิตยอุทิศให้ผู้มีศีล (2) สร้างกุศลวิหารเพื่อสมณพราหมณ์ผู้มาจากทิศทั้ง 4 (3) การเข้าถึงพระรัตนตรัยว่าเป็นที่พึ่งที่ระลึก (4) และการสมาทานตามศีล 5 (5) การออกบวชประพฤติพรหมจรรย์จนบรรลุมาน 4 และเจริญวิปัสสนาจนได้วิชชา 8 ซึ่งเป็นญัตติลงทุนน้อยแต่ได้ผลกำไรมาก (พระไตรปิฎกภาษาไทย 9/345-348 : 135) หากทำเช่นนี้ได้ถือว่าการเสาะเคราะห์ที่ชอบธรรมตามคำสอนพระพุทธเจ้า

พิธีกรรมในพระพุทธศาสนา

สำหรับคำว่า “เชื่อ” เป็นคำกริยาหมายถึงเห็นตามด้วยมั่นใจและไว้วางใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2542) อีกความหมายหนึ่งความเชื่อ (Beliefs) หมายถึงเห็นด้วยมั่นใจไว้วางใจและนับถือ (มานิต มานิตเจริญ, 2514) ใจยอมรับว่าจริง พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงความเชื่อ

หรือศรัทธาว่ามีอยู่ 2 ประการ คือ (1) ศรัทธาที่ประกอบด้วยศรัทธา (สัทธานุสสัมปยุต) และ(2) ศรัทธาที่ไม่ประกอบด้วยปัญญา (สัทธานุสวิปยุต) แต่เมื่อก้าวถึงศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญาพระพุทธศาสนาได้แบ่งไว้แบ่ง 4 ประการ คือ 1. กัมมสัทธา หมายถึง เชื่อกรรม 2. วิปากสัทธา หมายถึง เชื่อวิบากเชื่อมผลของกรรม 3. กัมมัสสกตาสัทธา หมายถึง เชื่อว่าสัตว์มีกรรมเป็นของๆ ตน 4.ตถาคตโพธิสัทธา หมายถึง มั่นใจในองค์พระตถาคต (พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต,พจนานุกรมพุทธศาสนา, 2543)

คำสอนในเรื่องประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ของชาวไทยเขมรสุรินทร์

ในพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ของชาวไทยเขมรสุรินทร์ที่มีความจำเป็นและสำคัญในการประกอบ

พิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ มีเครื่องที่ต้องใช้ในการประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ สำคัญๆ มีอยู่ ในพิธีกรรม ดังที่ได้นำเสนอ ดังต่อไปนี้

1.กระทงคางหมู ลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมที่ปักด้วยธง ด้วยสีสันทันต่างๆ ภายในจะบรรจุด้วย อาหารคาวหวาน ปลาแห้ง ขนมห้าวต้ม ข้าวดำ ข้าวขาว ข้าวเหลือง ข้าวแดง จากการสัมภาษณ์ (บุญสา คลังฤทธิ์, 2560)

อาจารย์ผู้ประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ ได้กล่าวว่า (กันโตง) ใช้ในพิธีกรรมเช่นไหว้มี 2 ลักษณะ คือ 1) เป็นกระทงที่ใช้เช่นไหว้โดยการนำเครื่องเช่นไหว้ใส่กระทงเพื่อทำการเช่นสรวงเจ้าที่ เจ้าทาง เจ้าแม่ธรณี หรือ ภูตผีวิญญาณเป็นลักษณะว่าเราถวายของเครื่องเช่น แต่เป็นแบบพิธีกรรม 2) คือใช้ใส่เครื่องเช่นไหว้เพื่อประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์เล็ก หรือปัดเสนียดจัญไรต่างๆ ด้วยก็ได้ กระทงสามเหลี่ยมนี้ใช้ได้เกือบทุกงานที่เกี่ยวข้องกับเครื่องเช่นไหว้ ต่างๆเพราะง่ายต่อการยกไปวางไว้ตามที่ต่างๆได้ อาทิเช่น ทางสามแพร่ง เป็นต้น

2.กระทง 9 ห้อง เป็นกระทงมีลักษณะจัดทำด้วยกาบกล้วยจัดทำเป็น 9 ห้องแต่ละห้องจะใส่ อาหารคาว หวาน ขนมห้าวต้ม หมากพลู บุหรี่ ข้าวดำ ข้าวแดง ข้าวขาว ข้าวเหลือง รูปหุ่นที่ตัดด้วยกาบกล้วยทำเป็นรูปชายหญิง ชื่อว่าอาหารอะไรก็สามารถใส่ได้ ถือว่าเป็นเป็นชุดใหญ่ ชาวไทยเขมรสุรินทร์ถือว่าเป็นชุดที่ใช้ในพิธีกรรมสำคัญ อาทิเช่น พิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ใหญ่ ที่มีเรื่องราวที่ไม่ดีจริงๆ เป็นเรื่องราวแรงถึงขั้นชีวิต

และทรัพย์สินของผู้จะกระทำพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ (บุญสา คลังฤทธิ์, 2560) ได้กล่าวว่า (กันตวงทม) กระทงใหญ่นี้ใช้สำหรับเรื่องราวแรง และเป็นเรื่องที่ขอขาดบาดตาย ใช้สำหรับสะเดาะเคราะห์ หรือ เสียเคราะห์ (แกกรั่ว) แกเคราะห์ สิ่งปรากฏในกระทงนี้ มีความหมายที่ได้ถามผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้านผู้เฒ่าผู้แก่นั้น ได้ความหมายว่า ชีวิตคนเรานั้น จำเป็นต้องพึ่งพาธรรมชาติ ทำไมจึงต้องมีแต่อาหารการกิน เหล่านี้เพราะขอที่กินได้ ทำให้มนุษย์มีชีวิตต่อไปได้ มนุษย์ถือเรื่องกินเป็นใหญ่ และสิ่งทั้งหลายก็เอาเรื่องกินเป็นใหญ่เช่นกัน ข้าวของเครื่องใช้เหล่านี้เป็นของจำเป็น และใช้เป็นเครื่องบนบาน เช่นไหว้ บูชา สำหรับมนุษย์นี้เท่านั้นที่ยังข้องเกี่ยวอยู่บนโลกมนุษย์นี้ ถ้าวิเคราะห์ดูก็จัดได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ที่สอนคนเราให้เห็นถึงความสำคัญของสรรพสิ่งที่อิงอาศัยกัน

3.เทียน 5 เล่ม รูป 5 ดอก ในพิธีกรรมทุกๆพิธีกรรม ปราศจากสิ่งนี้ไม่ได้เลย นั่นคือ รูป เทียน เพราะเป็นเครื่องบูชาที่สำคัญที่ยึดถือและปฏิบัติกันมานาน แต่โบราณกาลแล้ว ความหมายของรูปเทียนนั้นเป็นเครื่องหอมที่ใช้จุด และเทียนเปรียบเหมือนแสงสว่าง รูปเทียนอยู่ในทุกบริบทของความเชื่อและ

พิธีกรรมต่างๆ จุดประสงค์นั้นก็เพื่อเป็นสื่อในการบูชา อาจใช้ในกรณีการบูชาคุณครู บาอาจารย์ หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ หรืออาจใช้สำหรับสื่อ ในการบอกกล่าวแก่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือดวงวิญญาณต่างที่รับรู้ได้ด้วยสื่อนั้นคือ ธูป และแสงสว่างนั้นคือ เทียน ฉะนั้น สิ่งทั้งสองได้ถูกนำมาไว้ในพิธีกรรมโดยขาดทั้งสองสิ่งนี้ไม่ได้เลย

4.อาหารตามห้อง ในพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์นั้นจะมีการนำอาหารมาใส่ในกระถาง ไม่ว่าจะเป็น สามเหลี่ยม หรือ สี่เหลี่ยมก็ดี ในแต่ละห้องนั้นจะเป็นการประกอบด้วย อาหาร การกิน น้ำ เครื่องดื่ม เครื่องสูบอาทิเช่นบุหรี่ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ เป็นวัฒนธรรมของชาวชนบทพื้นบ้านที่มีการยึดแบบมาจากโบราณที่ได้ นำพาให้ทำ เพราะของอาศัยอยู่ อาศัยกินนี้เป็นเครื่องสื่อว่ามีความอุดมสมบูรณ์ แม้จะแก้เคราะห์ ก็ต้องให้บริบูรณ์ โดยมีความเชื่อว่า เคราะห์หรือ

วิญญาณร้ายนั้นจะได้รับและได้กินจากเราจะได้ไม่ต้องมารบกวนอีก เป็นฐานคติความเชื่อของชาวไทยเขมร สุรินทร์ หรืออาจหมายถึงสิ่งทั้งปวงนั้นกำหนดด้วยสิ่งเหล่านี้ คนเราจะมีความอุดมสมบูรณ์นั้นได้ก็ต้องมีสิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องดำรงชีวิต และวัสดุที่หมายถึงสิ่งเหล่านี้อาจนำพามาซึ่งความอุดมสมบูรณ์ได้

5.ผ้าขาว 1 ผืน ดอกไม้ ผ้าขาวในสมัยก่อนโบราณที่ได้จากการสัมภาษณ์นั้น ได้กล่าวว่าสมัยก่อนโบราณที่เราต้องถวายผ้าขาวด้ายดิน 1 ผืนนั้นเป็นการทำบุญของผู้ที่จะกระทำพิธีกรรมซึ่งเมื่อถวายไปแล้วอาจารย์สามารถนำไปใช้ได้เพราะคนในสมัยก่อนนั้นจะเอาผ้าด้ายดิบไปตัดเสื้อผ้า หรือ การนุ่งห่มก็ได้ และผ้าด้ายดิบนี้สามารถย้อมได้ และทำไมถึงเป็นการถวายผ้าขาว เหตุเพราะผ้าขาวนั้นยังไมผ่านการใช้นั้นเองในวัฒนธรรมคนโบราณก็มีการ

ถวายผ้า หรือนำผ้าไปทำบุญหรือยกให้แก่อาจารย์ที่นับถือได้ และจัดเป็นวัฒนธรรมการยกครูแต่นั้นเป็นต้นมา ทำไมจึงมีการยกครู เพราะว่าอาจารย์ที่มาทำพิธีกรรมให้นี้ไม่รู้ได้เอง หรือเป็นเอง แต่เพราะเป็นการไป ร่ำเรียนมาจากอาจารย์ผู้เฒ่าอีกต่อหนึ่งจึงมีความเชื่อว่า การยกครูนี้เพื่อเป็นสินน้ำใจและเป็นการเคารพบูชาคุณท่านเหล่านั้นด้วยประการหนึ่ง(สัมภาษณ์ ณรงค์ เชื้อเมืองพาน, 2559)

6.ขันน้ำมนต์ เป็นภาชนะที่ไว้สำหรับใส่น้ำสะอาดเพื่อประจุด้วยมนต์ หรือคาถาที่เชื่อว่า ศักดิ์สิทธิ์ลงสู่ น้ำสะอาดในขันก็เพื่อให้ผู้เข้าสะเดาะเคราะห์นี้ไปอาบ ดิน กินด้วย และในขณะที่ทำพิธีกรรม ก็จะรดไปตามร่างกายของผู้มีเคราะห์ เป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ที่ประจุด้วยมนต์ หรืออาคมแล้ว จากการวิเคราะห์ นั้นน้ำอาบจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้เกิดความเย็น มีสติขึ้นมาเหมือนน้ำที่รดลงตามร่างกาย มีความเย็นเช่นนั้นก็เป็นได้

7. มนต์ คาถา เป็นส่วนประกอบหนึ่งที่สำคัญมากในขณะที่ทำพิธีกรรม ในขณะที่ทำพิธีกรรมนั้นจะมีการสวดคาถาไปด้วยในขณะที่ทำการสะเดาะเคราะห์ เป็นบทที่มีความเชื่อว่า ศักดิ์สิทธิ์ และสามารถให้ คลายจากสรรพเคราะห์ต่างๆได้ มนต์ในทางพระพุทธศาสนาจะเป็นการเจริญพระพุทธมนต์ และมนต์ทาง พราหมณ์ หรืออาจารย์ผู้มาสวดนั้นจะมีการผสมผสานกับพระพุทธมนต์ และมนต์เขมร ที่เป็นคำเฉพาะของ ภาษาเขมรที่มีความเชื่อว่าศักดิ์สิทธิ์เช่นกันและได้รับถ่ายทอดมาจาก อาจารย์เขมรโบราณ

8. ด้ายสายสิญจน์ เป็นส่วนประกอบในการรอบเครื่องเช่นไฉ้ ในการสะเดาะเคราะห์จะมีการ รอบด้วยด้ายสายสิญจน์ มีความเชื่อว่ามนต์ หรืออำนาจ พลังศักดิ์สิทธิ์จะวิ่งหรือแล่นไปตามเส้นด้าย ในขณะที่สวดมนต์หรือ ว่ามนต์คาถา (สัมภาษณ์ แม่ชีบัวลิน หมั่นยิ่ง, 2560) เป็นต้น

9. เวลา การทำพิธีสะเดาะเคราะห์ของชาวไทยเขมรสุรินทร์นี้จะใช้ เวลาช่วงเย็นโดยส่วนมากจะเป็นเวลา 15.40น. (สัมภาษณ์ แม่ชีบัวลิน หมั่นยิ่ง, 2560) เพราะมีความเชื่อที่ว่า เวลาเย็นนั้นจะมีมิติ สิ่งชั่วร้ายจะได้หายไปตามเวลาที่ดวงตะวันลับฟ้า เหมือนเคราะห์ได้หายไปตามเวลาตะวันตกดิน เมื่อทำพิธีเสร็จแล้วคนมีเคราะห์ถ้ามีอาการป่วยด้วยก็จะถือว่า เมื่อวันใหม่นั้นจะได้หายขาดจากอาการที่ไม่ดี หรือเป็นการเริ่มต้นชีวิตใหม่ไปในตัว เช่นกัน

10. ทิศตะวันตก การทำพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์มีความสำคัญมากในการดำเนินชีวิตของชาวไทยเขมรสุรินทร์ แม้แต่ทิศทางการนั่ง คนโบราณจะถือคติตามโหราศาสตร์เป็นสำคัญ การทำพิธีกรรมปิดร้านค้า หรือการสะเดาะเคราะห์ ต้องถือในทิศทางการทำเพื่อความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ตนเอง การทำพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์นั้นต้องนั่งหันหน้าไปทางทิศตะวันตกตามทิศที่เชื่อกันว่า สิ่งไม่ดีจะได้ตกไปตามทิศทาง การทำพิธีกรรมทุกพิธีกรรมนั้นย่อมให้ความสำคัญกับสิ่งเหล่านี้มาก ถือได้ว่าเป็นความสำคัญมาก

11. หุ่น ขายหญิง ในกระทงสะเดาะเคราะห์ของชาวไทยเขมรสุรินทร์นี้ในกระทงจะปรากฏมีรูป ขายหญิงที่ตัดรูปหุ่นด้วยก้านกล้วย แล้วมัดด้วยเศษผ้าที่ผู้จะทำการสะเดาะเคราะห์ที่ไม่ใช่แล้วมามัดไว้ในรูปหุ่น เปรียบเสมือนว่าเป็นการส่งเคราะห์ร้ายที่มีอยู่ในตัวของผู้นั้นให้ออกไป

12. ผ้าขาด เศษผ้าที่ใช้นามาประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ของชาวไทยเขมรสุรินทร์นั้น จะเป็นผ้าที่ขาด หรือ ไม่ใช่แล้ว เพราะถือคติที่ว่า ให้ขาดออกไป ให้เสียไป เหมือนเสียเคราะห์นั้นเองเป็นความหมายที่สอดคล้องตามพิธีกรรม มีความเชื่อว่าเสื้อผ้าของผู้ที่จะสะเดาะเคราะห์นั้นจะเป็นเสมือนตัวแทน ผู้มีเคราะห์ เมื่อเข้าสู่พิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ย่อมหาย เสีย หรือ ขาดไป ตามผ้าที่เสียไปนั่นเอง

13. ปัจจัย 6 บาท 12 บาท 24 บาท การกำหนดตัวเงิน เป็นการกำหนดตามค่าครูที่ตนเองได้ ร่ำเรียนวิชาของผู้เป็นอาจารย์กระทำพิธีกรรม ในสมัยก่อน กว่าจะกำหนดค่าครูขึ้นได้นั้นบุคคลผู้นั้นต้องมี วิชาความรู้ และเป็นอาจารย์ที่มีวิชาที่กล้าแข็งแล้วเท่านั้น แล้วสามารถกำหนดค่าครูขึ้นมาได้ตามที่ตนเองได้ ร่ำเรียนมา เงินค่าครูนี้มีความหมายมาก สอดแทรกในความเชื่อ พิธีกรรม และเกี่ยวข้องกับการนับถือ การบูชา ในสิ่งนั้นไว้มากมายนัก แต่โดยย่อนั้น ค่าครูที่กำหนดขึ้นนั้นเพื่อบูชาครูบาอาจารย์ที่ตนต้องตั้งค่าครู ก่อนทำการ หรือสิ่งต่างๆ เพราะจะเป็นการเพิ่มความศักดิ์สิทธิ์ และบรรลุผลตามความต้องการในกิจกรรมนั้นๆได้ (สัมภาษณ์ คณิสร์ โชติธณศิริ, 5 เมษายน 2559)

14. ดอกไม้ 5 คู่ ดอกไม้ที่ใช้สำหรับบูชาพระ หรือครูบาอาจารย์ ดอกไม้ 5 ดอก เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ชัน 5 มีความหมายหลายอย่าง อาทิเช่น ศีล 5 ประการที่ต้องปฏิบัติ หรือได้ปฏิบัติตาม ชัน 5 มีรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ที่ประกอบกันเป็นรูปขึ้นมาเป็นมนุษย์ที่ดิ้งามหรือสมบูรณ์ได้ หรือ อีกนัย หนึ่ง เป็นการระลึกนึกถึง คุณพระรัตนตรัย มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ คุณพระบิดา มารดา เป็นต้น อยู่ที่ผู้เป็นอาจารย์จะนำคติการบูชา หรือ ความหมายที่มีความสำคัญสอดคล้องไปใช้ กับพิธีกรรม ความเชื่อ ของแต่ละคน หรืออาจารย์ก็ต่างกัน เป็นต้น

15. พราหมณ์ พิธีกรรมต่างจะดำเนินไปได้นั้น ต้องมีผู้ดำเนินรายการ หรือผู้ทำพิธีกรรมให้ ผู้นั้น คือ พราหมณ์ ผู้ต้องทำการประกอบพิธีกรรม พราหมณ์จะเป็นผู้สวด หรือท่องมนต์ อาคมต่างๆ และเป็นผู้ ที่รู้ ระเบียบขั้นตอน เครื่องที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรม และวัน ทิศทาง และ เวลา ด้วย ในที่นี้ผู้มาเป็น พราหมณ์นั้นโดยส่วนมากจะเป็นคนแก่ที่ได้ร่ำเรียน เขียนอ่านและมีความสามารถกระทำทางพิธีกรรมได้เป็น ต้น

16. ใบขนุน ใบมะยม ใบเงิน ใบทอง ใบหน้าคา ในพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์นั้นจะมีการนำสิ่งมงคล เข้าในพิธีกรรมด้วย มีคติความเชื่อว่าเป็นใบมงคล สามารถนำมาเพื่อความเป็นมงคล ความหมาย ใบขนุน มี

ความหมาย ว่ามีคนอุดหนุน มีคนสนับสนุน ส่งเสริม ใบเมยม มีความหมายว่า มีคนนิยมชมชอบ รักใคร่เมตตาเอ็นดู ใบเงินใบทอง มีความหมายว่า จะได้เงินจะได้ทอง มั่งคั่งด้วยเงินหรือทองต่างๆ ใบหญ้าคา มีความหมายว่า เป็นหญ้าวิเศษ ศักดิ์สิทธิ์มีอนุภาพในตัวของตนเอง สามารถป้องกันอันตราย และปราบวิญญานร้ายและภูติผีได้

สรุป

พิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ของชาวไทยเขมรสุรินทร์ เราจะพบว่าการสะเดาะเคราะห์เท่าที่ปรากฏนั้นชาวไทยเขมรสุรินทร์มีความเชื่อและพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์แบบดั้งเดิมนี้มานานตั้งแต่สมัยโบราณ และได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมเขมร หรือ ขอมโบราณด้วย จะมีฐานคติในความเชื่อและพิธีกรรม ที่มีความสอดคล้องกับคติ คำสอน ของคนโบราณสมัยก่อน วัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้ในพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ของชาวไทยเขมรสุรินทร์ นั้น ที่นำมาอธิบายให้เห็นถึงความสำคัญ แนวคิด และเป็นการถอดความสำคัญของวัสดุอุปกรณ์ที่มีในพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ หรือ เครื่องในพิธีกรรม สิ่งเหล่านี้เป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ได้สั่งสม ภูมิ ความรู้ และคติคำสอน ตลอดถึงสิ่งสำคัญที่จำต้องมีในพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ของชาวไทยเขมรสุรินทร์คุณค่าที่เกิดจากพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์นั้นสามารถไข่มุมมอง ได้ ดังนี้คือ คุณค่าต่อสังคม จากการเข้าร่วมประกอบพิธีกรรม เราจะพบว่าหลักการสำคัญคุณค่ามีต่อสังคม เกิดพลังความสามัคคี พร้อมเพรียงกัน เป็นหมู่เป็นคณะ และให้ความเคารพศรัทธา และเชื่อในพิธีกรรมเดียวกัน พิธีกรรมก่อให้เกิดความเข้าใจในการศึกษาการเรียนรู้ในวัฒนธรรมทางศาสนาและคติความเชื่อในท้องถิ่น พิธีกรรมก่อให้เกิดประเพณีสำคัญขึ้น และสามารถสืบทอดสืบทอดพิธีกรรมนี้ในวันสำคัญได้ คุณค่าในการยอมรับเผยแผ่และการอนุรักษ์ เมื่อมีความเข้าใจ ชาวไทยเขมรสุรินทร์ต้องมีทำที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือทำที่ในการอนุรักษ์พิธีกรรม โดยจัดการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมภาคทฤษฎี ให้เป็นประเพณีสำคัญของบ้านเมืองที่ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในพิธีกรรมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มานิต มานิตเจริญ. (2514). *พจนานุกรมใหม่ – ทันสมัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การพิมพ์พระนคร.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2543). *พจนานุกรมพุทธศาสนา*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูปฐมสังฆการ (สุพรรณ จิตปณฺโญ). (2554). *ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องการต่ออายุในทางพระพุทธศาสนาที่มีอิทธิพลต่อพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุในจังหวัดสุรินทร์*. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ศิริพร สุขเมธารัตน์. (2554). *ประวัติท้องถิ่นเมืองสุรินทร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดอกเดียนส์.
- กรุณา- เรื่องอุไร กุศลาคัย. (2541). *แปลและเรียบเรียง มหาภารตะยุทธ*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม.

วิชาภรณ์ แสงมณี. (2536). *ผีในวรรณคดี*. กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมสาร.

พระมหาทวีศักดิ์ ไกรบุตร. (2544). *ศิรัจฉานวิชา. ศึกษาวิเคราะห์เชิงพรรณนาและแนวปฏิบัติใน*.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
สุนทร ณ รังสี. (2542). *ปรัชญาอินเดีย : ประวัติและลัทธิ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รายชื่อผู้สัมภาษณ์

1. สัมภาษณ์ พระครูประทุมสังฆการ สุพรรณ ฐิตปัญโญ (พระอาจารย์ผู้ทำพิธีกรรม), 5 เมษายน 2559
2. สัมภาษณ์ พระสมชาย สิริวัฒนโก (พระอาจารย์ผู้ทำพิธีกรรม) ,5 เมษายน 2559
3. สัมภาษณ์ พระประดิษฐ์ คุตตปัญโญ (พระอาจารย์ผู้ทำพิธีกรรม), 5 กุมภาพันธ์ 2559
4. สัมภาษณ์ แม่ชีบัวลิน หมั่นยิ่ง, 2 มกราคม 2560
5. สัมภาษณ์ นายคณิศร โชติธณศิริ, 5 เมษายน 2559
6. สัมภาษณ์ นายณรงค์ เชื้อเมืองพาน, 18 ธันวาคม 2559
7. สัมภาษณ์ นายบุญสา คลังฤทธิ์, 2 มกราคม 2560
8. สัมภาษณ์ สันชัย สังข์ทอง, (นักวิชาการ), 21 มิถุนายน 2559
9. สัมภาษณ์ นายดำ สระแก้ว, 5 มีนาคม 2559
